

és címek szociológiai vonatkozásainak széles körű áttekintése (47–49). A harmadik szám első recenziójában egy, a helynevek turizmusban betöltött szerepét több irányból vizsgáló kötetről olvashatunk (57–62), majd ezt az Észak-Amerikában viselt francia családnevek szótárának ismertetése követi (63–65). A negyedik számban egy Guy Fawkes nevééről, valamint az ebből kialakult angol *guy* köznévkialakulásáról komplex módon értekező könyvet ismerhetünk meg először (48–50), majd a névhasználat retorikai vonatkozásairól szóló, főleg elméleti irányú, kritikai névkutatással kapcsolatos kötetről olvashatunk (51–54).

3. Egyéb írások. Az egyéb írások közé sorolok minden, nem tanulmány vagy recenzió jellegű munkát. A 2021-es évfolyamban olvasható egy főszerkesztői megjegyzés a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos, ázsiaiakkal szembeni rasszizmus névhasználati vonatkozásairól (2: 1–10); megemlékezések DOROTHY E. LITT (1: 44–45), LYNN C. WESTNEY (2: 50–52), RONALD RICHARD BUTTERS (2: 53–54), EDWIN D. LAWSON (3: 66–67) névkutatókról; egy tematikus szám felhívása (1: 52–53); egy, a 2020. „év nevei”-vel kapcsolatos szavazásról és annak eredményeiről szóló cikk (1: 46–50); valamint az előző évfolyam legjobb cikkének díját elnyerő írás méltatása (4: 55–56).

BALOGH ROLAND JÓZSEF

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1556-2690>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcészettudományi Kar

Nomina 40. (2019–2021)

Szerkesztő: DAVID N. PARSONS, Society for Name Studies in Britain and Ireland,
Lavenham. 194 lap

A folyóirat 2019–2021 között készült írásokat tartalmazó kötetében négy tanulmány, két rövidebb közlemény, két nekrológ, négy könyvismertetés és a 2016–2017. év témaspecifikus szakbibliográfiája kapott helyet.

1. Tanulmányok. DIANA WHALEY 2016-ban indította el azt a projektet, amelynek eredményeként digitális formában is elérhetővé és kereshetővé váltak az Ordnance Survey elnevezésű katonai felmérés 19. századi northumberlandi vonatkozású névjegyzékei és a kapcsolódó térképek (1–28). A tanulmány előbb magának a katonai felmérésnek a céljáról, folyamatáról szól, majd a közel 20 000 helynévből álló northumberlandi anyag korabeli gyűjtésének munkamódszeréről nyújt információkat: miként történt a térképre kerülő helynevek kiválasztása; hogyan határozták meg, hogy mit jelöl egy-egy névforma; mi alapján döntöttek a nevek helyesírásáról, illetve választottak az alakváltozatok közül; milyen szabályokat dolgoztak ki az ismétlődő névrészek lejegyzésével összefüggésben; kiket választottak adatközlőnek; miként értékelték a szóbeliségből és az írott forrásokból származó helyneveket; hogyan javították az esetleges tévedéseket. A felmérés készítői a helynevek

etimológiájára ritkán tértek ki, de a névadás motivációjáról sokszor nyilatkoztak, mivel meglehetősen jól ismerték a felmért területek földrajzi viszonyait és az adatközlők (hiteles vagy népetimológias) névmagyarázatait.

GUTO RHYS a skóciai Ochils hegység nevének eredetét tárgyalja (29–73). A korábbi elképzelést, amely a hegynevet a walesi *uchel* 'magas' szó brit előzményére vagy annak piktk megfelelőjére vezette vissza, hangtörténeti és szerkezeti-névtipológiai alapon elveti; helyette az őskelta **okelon* 'élesség, hegyfok, hegygerinc' szó származékának tartja a hegy nevet. Ebből a piktkben vagy a britben szabályosan **ogel* keletkezett, amely több, a mai Skócia keleti régiójában lévő kiemelkedés nevében is megtalálható. Az *Ochils* névalak gael fejlemény lehet; vele rokonítható elnevezésekkel, melyeket a tanulmány szintén bemutat, Írországban és Skóciában is találkozunk. Ha ez így van, a hegy neve a skót gaelben keletkezhetett a középkorban földrajzi köznévtulajdonnevesüléssel, egytagú hegynévként, melyet a jelölt objektum egyedi jellege motivált.

CAROLE HOUGH a történelmi Berwickshire megye harminc, 1500 előtt feljegyzett, személynevet tartalmazó helynevet vizsgálja tanulmányában (75–97). Az elemzett helynevekben jelentkező személynevek mind férfinevek, és változatos (pl. óangol, normann francia, óészaki, latin, brit, gael) nyelvi eredetre vezethetők vissza. A személynévi névrészeket a szerző névjegyzékek, prozopográfiai összeírások és adatbázisok segítségével azonosítja; esetenként a személynévnek a forrásokból leszűrhető kronológiai és területi jellemzői alapján következtet a belőle alkotott berwickshire-i helynév keletkezési idejére, nyelvi eredetére. Esettanulmányaiban a *Paxton* ('Pac[c] települése') névformát ősi, bizonytalan eredetű személynevet magában foglaló, 7–8. századi településnévnek ítéli, a *Manderston* ('Mandred települése') névalakot pedig 11–12. századi, tehát northumbriai óangol vagy már közé pangol, esetleg korai scots formának tartja.

PAUL EVERSON Æthelheard canterbury érsek 796–798 közötti száműzetésének helyszínét azonosítja a különféle történeti forrásokból nyert információk kreatív, a korszak körülményeit figyelembe vevő értelmezése során (99–115). Az érsek rendelkezésére bocsátott monostor az adományozásról szóló oklevél szerint egy *Pectanege* (vagy *Tectanege*) nevű településen helyezkedett el, amelyet a ma Lincolnshire megyében található Partney helységgel azonosít a szerző. E helység neve az óangol helynevekben többször előforduló **Pearta* személynevet tartalmazza. A korabeli és a mai névforma előtagjának szabályos hangváltozásokkal nem magyarázható különbségét íráshibára vezeti vissza a szerző: a lejegyzett *Pect-* névkezdet vélekedése szerint helyesen *Peart-* vagy *Part-* lehetett. A tanulmány történeti összefüggések sokaságát sorakoztatja fel a fenti elképzelés támogatására.

2. Rövidebb közlemények. KEITH BRIGGS a *purte* névrészt tartalmazó hely- és családnevek ismert és általa azonosított elemekből felépülő állományának összeállítását követően a kérdéses kifejezés lehetséges etimológiai magyarázatát keresi (117–125). Több korábbi etimológiát különféle okok (pl. időrendi, jelentésbeli, hangtörténeti problémák) miatt elvet, s a kifejezés eredetét, jelentését végső soron ismeretlennek nyilvánítja.

RICHARD COATES négy, egymás közelében fekvő monmouthshire-i és gloucestershire-i hely nevet vizsgálja (*Wyesham*, *Wye's Pool*, *Wye's Wood Common*, *Wyeseal Wood*), melyekről eddig úgy vélték, hogy bennük a közelben található Wye folyó neve jelenik meg birtokos esetben (126–130). Ez a névszerkezet azonban más folyónevekből származó helynevek esetében nem jelenik meg az adott területen. A szerző a közé pangol íráskép alapján igazolja, hogy a folyónevet csak a későbbiekben értették bele a névalakokba a folyó jelenléte miatt.

3. Nekrológok. George Redmonds (1935–2018) helytörténészre munkatársa, PETER McCLURE emlékezik (131–142). Fiachra Mac Gabhann ír névkutató (1971–2018) munkásságát PAT MCKAY méltatja (143–144).

4. Könyvismertetés. A rovat bemutatja a *The Oxford Dictionary of Family Names in Britain and Ireland* (ODFNBI) címmel kiadott névszótárt; ismerteti a *The Oxford Handbook of Names and Naming* című kézikönyvet; szól egy, a nevek többnyelvű és multikulturális társadalmakban betöltött szimbolikus értékével, identitásképző funkciójával, továbbá a nevek nyelvhasználói megítélésével foglalkozó írásokat tartalmazó tanulmánykötetről, amely GYÖRFFY ERZSÉBETnek köszönhetően magyar szleng helynevekről is beszámol; valamint képet ad egy, az Inverness várostól kissé nyugatra fekvő skót felföldi terület helyneveit közreadó kötetéről (145–164).

4. Bibliográfia. A kötet a 2016–2017-ben megjelent, Nagy-Britannia és Írország tulajdonneveivel (is) foglalkozó, főként angol, illetve kisebb részben német, francia, svéd, dán, walesi és ír nyelvű történelmi, történeti földrajzi, régészeti, filológiai, névtani (az utóbbin belül általános kérdéseket tárgyaló, forrásanyagot megjelentető és módszertani témájú, valamint személy-, hely- és irodalmi neveket feldolgozó) kiadványok, tanulmányok, recenziók bibliográfiájával zárul (165–193). Bekerült a bibliográfiába a 2010-ben Pécsen rendezett 16. nemzetközi angol nyelvtörténeti konferencia (ICEHL) válogatott előadásaiából 2012-ben megjelent, HEGEDŰS IRÉN és FODOR ALEXANDRA által szerkesztett tanulmánykötet recenziója; valamint RESZEGI KATALIN egyik angol nyelvű tanulmánya is, amely többnyelvű helynévpárok kognitív nyelvészeti szempontú leírását nyújtja.

BÖLCSKEI ANDREA

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2628-5297>

Károli Gáspár Református Egyetem

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Rivista Italiana di Onomastica 27. (2021)

Főszerkesztő: ENZO CAFFARELLI. Società Editrice Romana – ItaliAteneo, Róma.
1032 lap (1. 519 lap, 2. 573 lap)

A RION. több mint ezer oldalra kiterjedő 27. évfolyamának tartalmát az olvasóink által már ismert rovatok szerint foglaljuk össze.

1. Tanulmányok, kisebb közlemények (Saggi, varietà). Ezekben a fejezetekben a két kötetben összesen 21 tanulmány szerepel (15–124, 501–739).

A személynevek témakörébe tartoznak a következő írások: JOSÉ JAVIER RODRÍGUEZ TORO spanyol nyelvű tanulmányában 16. századi sevillai keresztelési adatokat elemez, mégpedig az ikrekét, a betérőkét és a külföldiekét (31–44). MARCO DI GIACOMO egy abruzzói